

"Али шта ће свет рећи? "

Родољупци, Јован Стерија Поповић

"Проклети паорски род, што је научио, научио; не зна осећати како је леп ноблес "

Покондирена тиква, Јован Стерија Поповић

Увод

Надахнуће за овај текст је пружио чланак Владимира Арсенијевића , објављен у листу „Press“ 2.7.2011, под насловом [„О имиџу“](#) . Тај чланак на леп начин приказује начин размишљања и опсесије како великог дела становништва ове земље, тако и њене „елите“. Овде се пре свега ради о опседнутости великог броја наших људи мишљењем или ставовима, које неко „у свету“ има о нама. Да се приметити, у повећем броју наших новина и медија, знатна количина интервјуа и анкета, у којој се велика пажња придаје мишљењу и ставовима странаца о нашој земљи и народу. То иде толико далеко да у најозбиљнијим домаћим медијима имамо анкетирање анонимних странаца и туриста о томе шта мисле о нама. Не треба подсећати на недавни случај нама скоро потпуно непознате комичарке Челзи Хендлер [\[1\]](#) [\[2\]](#) и њеног „прозивања“ Србије и Срба, као да се њеним случајем бавио и Арсенијевић у свом чланку. Такође се треба сетити реакција у домаћој јавности, које су ишле скоро до државног врха, уз укључивање разних познатих домаћих психолога и социолога. Поставља се питање када бисмо у свом животу налетели на појединца који је толико опседнут туђим мишљењем о себи, да ли бисмо ми закључили да са егом датог појединца није баш све у реду?

Срби и свет

Арсенијевић каже: „Срби су, познато је, изузетно осетљиви на то како их други народи доживљавају“. Ова констатација на први поглед изгледа потпуно тачно, али на други поглед не изгледа сасвим ваљано. Очигледно да је и самом Арсенијевићу веома битно „шта мисле о нама“, што се види из његовог чланка. Проблем је у томе што већина Срба (као и Арсенијевић) нису осетљиви на то како их други народи доживљавају, него како их *одређени народи* доживљавају.

Он још каже: „На планети Земљи, очито, дословно треба тражити народ који је до те мере озлоглашен колико су то, је ли, Срби, ти дежурни морлоци Европе. Па и читавог света.“ Арсенијевић указује на то како ми желимо да „у свету“ људи имају лепо мишљење о нама, као што ми имамо о себи, али у том истом „свету“, на жалост, о нама мисле све најгоре. Он такође додаје у свом чланку: „Тзв. Имиц Србије у свету. Који је и данас, 2011. године, пуних једанаест година од престанка свих ратова на простору бивше Југославије, мрачан да мрачнији тешко да би могао да буде“.

Да се не лажемо, нас (као и Арсенијевића) такође не интересују мишљења других европских народа о нама, попут Бугара, Румуна, Словака, Литванаца, Украјинаца, Португалаца и сл, али нас веома занима мишљење Немаца, Британаца, Швеђана Италијана, Француза и сл.

Поставља се питање шта је тај фамозни „свет“, који тако лоше мисли о нама и до чијег мишљења нам је стало? Хајде да завиримо дубоко у себе и да се запитамо...

Да ли тај „свет“ чине Етиопија, Конго, Нигерија, Јужноафричка република или друге афричке земље? Не бих рекао. Да ли су тај „свет“ земље Латинске Америке, попут Венецуеле, Мексика, Бразила, Мексика, Гватемале, Перуа и сл? Не бих рекао. Да ли тај „свет“ представљају азијске земље попут Кине, Индије, Ирана, Вијетнама, Индонезије и сл? Не бих рекао. Да ли у тај „свет“ спада и Русија? Свакако да не. Да ли је Арсенијевићу стало шта мисле о нама у Северној Кореји или Бангладешу? Рекао бих да не, као и већини грађана Србије.

Занимљиво је да земље и континенти које сам набројао чине већину планете Земље, као и већину човечанства. Да ли у свим тим земљама мисле о Србима као „морлоцима“ и „зверима“? Не бих рекао, док у великом броју тих набројаних земаља о нама имају позитивно или неутрално мишљење. Значи, јасно је да се овде заиста не ради о свету, него о нечем другом.

Споменуо сам азијску земљу, попут Северне Кореје. Свакако да никог у Србији није брига шта тамо мисле о Србима, али шта је са Јапаном, који је близу ње? Рекао бих да је ту већ друга прича. Нама је веома стало до Јапана, па смо му чак слали хуманитарну помоћ и „перформансе солидарности“. Упоредимо то са Хаитијем, који је претрпео велика разарања у сличној непогоди, али коме нисмо упутили ништа. Такође нисмо показали „солидарност“ са Северном Корејом, која је трпела глад. Шта Јапан разликује од Хаитија и Северне Кореје? *Јапан је богат, моћан и успешан*, док набројане земље то нису. Ми смо давали представе „солидарности“ и помоћ једној од најбогатијих земаља на свету, док смо потпуно игнорисали агоније најсиромашних земаља. Шта то говори о нама?

Да се не лажемо, нас (као и Арсенијевића) такође не интересују мишљења других европских народа о нама, попут Бугара, Румуна, Словака, Литванаца, Украјинаца, Португалаца и сл, али нас веома занима мишљење Немаца, Британаца, Швеђана Италијана, Француза и сл. Нама је стало да богати, моћни и успешни имају лепо мишљење о нама, и узрујавамо се кад нас критикују, док нас уопште не занима мишљење оних који су свега мало богатији, исти или сиромашнији од нас. То је цела суштина. Под „светом“ Арсенијевић и већина Срба углавном сматрају земље западне Европе и северне Америке, тј. Запад. Формула је: свет = богатство, успех и моћ. Они који су сиромашни нису „свет“, јер нису „ноблес“.

Рајински и малограђански менталитет код Срба

Цвијић о рајинском менталитету каже: *„Од моралних особина се услед мимикрије најпре развије понизност према беговима, према насилницима, према свима мухамеданцима, једном речи према свима који нису раја. Раја се све више навикава на то да је нижа, ропска класа која има да се улагује и да се клања, да би се умилила господару.“*

[3]

, док нешто раније каже: „

Под тим разумемо утицај суровости и насиља господара на менталитет овога становништва или и последице подражавања овим господарима. Послушност и напор

робова да се угоди жељама и укусу господара били су главни чиниоци овога преображаја

“

Да ли је Немце занимало мишљење Енглеза о Гетеу да би га уважавали? Да ли су Енглези желели мишљење остатка Европе о Шекспиру, да би увидели његову генијалност?

Снисходљивост и улагивање моћнима и моћницима је битна особина ропске психе, која се код савремених Срба меша са малограђанским менталитетом које су описали Стерија и Нушић. Погледајмо како се такав менталитет слаже са опседнутошћу о мишљењу богатих и моћних о нама. Жеља да се буде „ноблес“ и „као остали свет“, се преплиће са рајинском понизношћу, улагивањем и дивљењем према моћнима.

Зашто је честа потреба у нас, да нам странци нешто признају и похвале да би га на крају и ми признали? Да ли би славили толико Андрића, Пупина и Теслу, да им стране институције моћи и утицаја нису дале за право? Шта би било са Андрићем да није добио Нобелову награду, или да су американци Теслу прогласили за лудака и протерали га? Оргијастичко бахаћење кад нас хвале, и гађање блатом самих себе кад нас куде, а под „њима“ мислим на арсенијевићевски „свет“.

Да ли је Немце занимало мишљење Енглеза о Гетеу да би га уважавали? Да ли су Енглези желели мишљење остатка Европе о Шекспиру, да би увидели његову генијалност?

Зашто нам је толико важно шта странци (западњаци) мисле о нашим девојкама? Зар наше мишљење није важније по том питању? Што би било брига наше новинаре да ли се истима допадају српске девојке? Таква питања и ставове обично имају макрои или власници јавних кућа. Да се приметити психа подводача код неких наших људи.

Дуго живљење под страним управом, као и домаћим диктатурама је очигледно оставило трага на психу многих људи, који више не могу да процењују сопствену нацију и себе, него то мора за њих да уради извор спољашњег ауторитета. Зашто себе морамо да гледамо кроз очи странаца, и то не било каквих, већ моћних, успешних и богатих? Да није можда, што немамо уопште веру у себе и што сумњамо у сопствене могућности, што се осећамо немоћно, неуспешно и сиромашно?

Да ли би се велики број наше „интелигенције“ толико морално згражавао над Сребреницом, српским ратним злочинима, српским национализмом, Милошевићем и сличним стварима, да Запад (тј. богати и моћни) није рекао да је то лоше? Шта би они причали да је Запад имао позитиван став према свему томе, и да је Милошевићева Србија постала богата и успешна, поред свих тих ратова? Да ли њима смета Милошевићева ера зато што је била репресивна, насилна и тоталитарна, или што је била неуспешна и што је тада Србија била у завади са богатима и моћнима, тј. са Западом?

Зашто им толико не смета Титова ера, која је била још тоталитарнија, насилнија и репресивнија? Зато што смо тада били „неко и нешто“ - били смо „ноблес“, рај за малограђанштину, који се преплитао са ропским обожавањем деспота. У таквом систему је полуписмени човек метеорски напредовао, само ако је довољна велика улизица. Рајинско понашање се награђивало остварењем малограђанских снова. Какве људе је такав систем могао да створи? Таква „интелигенција“ морал своди на ауторитет моћи и богатства, не на етику. Зашто је тако поново погледати Цвијићеве цитате.

У свему томе западни држављани постају симболи својих држава, и њиховог утицаја, моћи и богатства. Стога један погинули француски навијач (Брис Татон) је третиран у нашој јавности скоро као пали монарх, као припадник над-расе, као полубожанство. Суштина свог тог згражавања над његовим убиством се сводила на: „Шта ће свет сада о нама да мисли“. Са друге стране више нико не обраћа пажњу на скоро редовно злостављање Срба на Космету, или сличне трагедије које се дешавају самим Србима.

Пошто у богатим и моћним друштвима имају геј параде, морамо и ми да имамо геј параду, па макар на силу. Стога је за нас битнији „став“ западног алкохоличара или наркомана, него професора из Индије, Вијетнама и сл. Европска унија постаје симбол клуба моћних и богатих а учлањење у исти клуб, чији су чланови богати и успешни, чини се искомплексираном малограђанину као изједначавање са њима. То, наравно није тако, што можемо видети на случају сиромашнијих чланова ЕУ.

Арсенијевић, као велика већина нас осталих, је одрастао на западној (тачније америчкој) култури, или некултури, како ко гледа на то. Човеку који је из Србије, који је потпуно себе поистоветио са „фенси“ Западом и „ноблесом“, свакако да представља велику збрку у глави то што групу којој припада, тај исти Запад баш и не прихвата најбоље. Зашто је то тако?

Такође је занимљиво што интернетом управо доминирају западне земље, и што је централа већине највећих сајтова и претраживача – САД.

Срби као „лоши момци”

Арсенијевић такође, у свом чланку, наводи мали „опит“ повезан са интернетом. Наиме, он предлаже да укуцамо у „Гуглу“ реч „Serbs“, па да онда кликнемо на „images“, тј. на слике и да се чудимо (и гадимо) непријатним и одбојним сликама које можемо видети. По Арсенијевићу, у „очима света“ (тј. Гуглу) ми смо „најстрашнија хорор прича“. Такође упоређује ужасне слике које настају гуглањем речи „Serbs“, са речима попут "Swedes", "Greeks", "Romanians", "Americans", "Columbians", "Chinese"...итд. Заиста, ту не можемо видети тако гадне призоре. Чак када се укуца реч "Albanians", углавном се виде прилично неутралне слике и призори.

Попут Арсенијевића, и ја сам направио мали „опит“. Попут примера са Србима и овим другим „мање страшним“ народима, ја сам укуцао речи попут "Russians", "Iranians", "North Koreans", "Iraqis", "Palestinians", "Libyans" и других народа који су се замерили Америци и Западу, чије слике на интернету се не разликују претерано од слике о Србима. Најужасније призоре можемо видети на сликама оних народа, које је тај исти Запад војно напао а који по ужасима знатно превазилазе слике Срба. Зар није случајно да су ти „ужасни“ народи, управо они народи против којих Запад или његови савезници имају нешто против, или против којих су ратовали? Занимљива подударност, зар не?

Такође је занимљиво што интернетом управо доминирају западне земље, и што је централа већине највећих сајтова и претраживача – САД. Зар је толико чудно да о нама имају негативно мишљење управо они који су нас напали, и против којих смо ратовали? Зар није необично да су то баш народи, чију наклоност желимо да имамо? Такође не треба заборавити да су нам „братски“ народи бивше Југославије такође веома активни на интернету. Зар није још необичније да ми очекујемо од истих да имају више

Пише: Петар Анђелковић
четвртак, 14 јул 2011 16:24

наклоности према нама, него према народима и групама на чију страну су се ставили.

Зар нису сулуда очекивања да ти исти треба да нас воле, поштују и уважавају? Са друге стране, уколико се толико снисходљиво и љигаво додворавамо том истом Западу, и понашамо као банана република, какво поштовање и позитиван имиц ми можемо очекивати од истих? Ко уопште воли бескичмењаке и улизице?

Кад смо код тога, постоји још један „опит“ на Гуглу. Треба укуцати реч „Srbі“ (на латиници) и „Срби“ (на ћирилици). Што је занимљиво, добија се веома сличан резултат, као кад „одгуглате“ реч „Serbs“. Шта нам то говори?

Да исти негативни имиц који „свет“, тј. Запад има о нама, ми такође имамо сами о себи и да га шаљемо у тај исти „свет“. Ми смо потпуно интернализovali лошу слику о нама, и са њоме смо се поистоветили. То је зато што ми уопште немамо мишљење о себи, него препуштамо да нам спољашњи ауторитет (богати, успешни и моћни) обликује слику о нама самима. Да ли је Запад правио домаће филмове попут „Српског филма“, „Турнеје“ и сл? Како ми можемо очекивати позитиван имиц о нама у „свету“, кад наша културна „елита“ управо профитира на негативној слици о нама; када управо наша сопствена култура се гради и зарађује на имицу о нама као кољачима, лудацима и злочинцима? Како може да било ко мисли лепо о овој земљи, ако њени сопствени уметници њу приказују као комбинацију луднице и пакла?

Има неке ироније што се Арсенијевић свему томе чуди, кад је и сам дао несебичан допринос том истом негативном имицу, као на пример његов интервју на енглеском: "*Our negroes*

,
our
enemies
"

[\[4\]](#)

. У њему нас приказује као сличне расистима са америчког југа, ирационалним моралним наказама, који живе за то да мрзе. Са обзиром на то да највећи број наших „културних радника“ управо профитира на таквој негативној слици о сопственој земљи и народу, не знам са којим правом се жале што Срби имају негативни имиц, кад га исти са уживањем негују и шире по том „свету“.

Кад смо код интернета (тј. Википедије), занимљиво је што већину модератора и чланова хрватске, албанске, бугарске, македонске, румунске и осталих википедија чине хрватски, албански, бугарски и др. националисти, који приказују ствари из своје националне перспективе. Ти исти су активни и на енглеској википедији, где се боре да прикажу свој народ у најбољем светлу. Са друге стране, један од најактивнијих српских чланова на википедији, како српској тако и енглеској, је војвођански сепаратиста и члан ЛДП-а. [\[5\]](#)

Они сви знају како нас Запад види и како жели да нас види, у најбољем рајинском менталитету они су ту да служе таквој слици, јер је то слика богатих и моћних о нама. Служењем том негативном имиџу, они испуњавају малограђански идеал „ноблеса“ и елитистички став према „паорима“ из сопственог народа. Шта Арсенијевић може као грађанин Србије да очекује од тог истог Запада, у којем сопствену земљу и народ преставља као лудаке? Можда као права турска раја може да осети задовољство што га је „газда“ похвалио и потапшао по рамену, али од истог не може да очекује поштовање.

Закључак

Неко може да (неправилно) закључи како овде подржавам потпуни национални аутизам, пркос и изолацију Срба од светских културних токова и стварања имиџа. Критика је овде пре свега уперена ка нашој зависности од страног мишљења о нама, и о усвајању ставова које исти имају о нама. Ми морамо да сватимо да је за Запад, свако ко је у сукобу интереса са истим по дефиницији лош. То можемо видети на примеру дуплих стандарда према Ирану (ривал) и Саудијској Арабији (савезник), тако и према Либији. О вечном негативном стереотипу према Русији на Западу не треба говорити. Тај негативни имиџ је Русија имала како у доба комунизма, тако у доба Јељцина када је она била „партнер“ Запада, као и сада у доба Путина и Медведева. Да ли су сви уступци које су Руси чинили Западу од распада СССР-а, мирног признања тог распада, па надаље, учинили да се њихов имиџ тамо поправи? Наравно да не. Поред тога, нико у Русији не ломи главу и ламентира зашто их на Западу не воле.

Не треба заборавити да на Западу постоји општи негативни стереотип према источним Европљанима, који се најбоље могао видети у филмовима „Борат“ и „Хостел“. Као источни европљани и „мали Руси“, ми тешко можемо очекивати позитивни имиџ на Западу, све да се овдашњи ратови никад нису догодили. Треба видети пример великог броја других источноевропских народа, и њиховог имиџа у западним земљама. Да се не лажемо, он је далеко од лепог. Сиромаше нико у таквом „свету“ не воли, још мање сиромашне улизице и просјаке.

Рајински менталитет, описан у овом тексту, није обележје само Срба већ и других народа на Балкану и Европи, код којих је можда чак и израженији. Ствар је што су код нас рајинска психа и малограђанштина доспеле у стадујум психопатологије. Свакако, као што знамо, поред такве психе код нас, постоји и она другачија. Поред жеље за служењем, улизивањем и фолирањем постоји и жеља за слободом, достојанством и изворношћу. Многим страним силама и домаћим тиранима сасвим одговара рајинска психа, као и малограђанштина у нашем народу; али суштинско питање је да ли одговара и нама?

[1] http://www.b92.net/video/komentari.php?nav_id=520845

[2] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/165989/Otkud+genocidnim+Srbima+Fejsbuk+i+koncerti!.html

[3] Цвијић Јован, „Балканско полуострво и Јужнословенске земље - Основи антропогеографије“, стр. 76

[4] <http://www.signandsight.com/features/1582.html>

[5] <http://en.wikipedia.org/wiki/User:PANONIAN>